

Označavanje prehrambenih namirnica s osvrtom na mesne proizvode

Lidija Dergestin Bačun¹, Tina Lešić¹, Nina Kudumija¹, Ana Vulić¹, Jelka Pleadin^{1*}

Sažetak

Nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, od konca 2014. godine počela se primjenjivati Uredba (EU) br. 1169/2011 o informiranju potrošača, a tijekom proteklog desetogodišnjeg razdoblja njene primjene dogodile su se značajne promjene u području označavanja pretpakiranih prehrambenih proizvoda. Postignuta je ujednačenost i preglednost deklaracije za različite vrste namirnica, ujedno i po pitanju mesnih proizvoda, čime je potrošačima zajamčeno pravo na informacije o hrani koju konzumiraju. Rezultati deklaracija mesnih proizvoda pregledanih u Hrvatskom veterinarskom institutu tijekom razdoblja od 2017. do 2023. godine pokazuju da su proizvođači uglavnom primijenili sve odrednice koje se odnose na označavanje mesnih proizvoda. S godinama primjene spomenute Uredbe uočava se trend značajnog pada broja nesukladnosti u označavanju pretpakiranih mesnih proizvoda, od 2017. godine kada je utvrđeno 40 % nesukladno označenih proizvoda, do 2023. godine sa utvrđenih 7 % nesukladnih. Ispravno označavanje prehrambenih namirnica od velikog je značaja za zaštitu zdravlja ljudi odnosno za njihovu sigurnost, primarno u slučaju preosjetljive populacije i populacije koja boluje od kroničnih bolesti, a ujedno i za osiguranje prava potrošača.

Ključne riječi: pretpakirani prehrambeni proizvodi, informiranje potrošača, deklaracija, označavanje mesnih proizvoda, sigurnost potrošača

Uvod

Prema Uredbi (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. o utvrđivanju općih načela i uvjeta zakona o hrani te utvrđivanju postupaka u području sigurnosti hrane, za potrebe ove Uredbe, „hrana” (ili „prehrambeni proizvod”) je svaka tvar ili proizvod, prerađen, djelomično prerađen ili neprerađen, a namijenjen je prehrani ljudi ili se može očekivati da će ga ljudi konzumirati. „Hrana” uključuje piće, žvakaču

gumu i svaku drugu tvar, uključujući i vodu koja se namjerno ugrađuje u hranu tijekom njezine proizvodnje, pripreme ili prerade (Uredba br. 178/2002).

„Informacije o hrani” prema Uredbi (EU) br. 1169/2011 o informiranju potrošača o hrani od 25. listopada 2011., izmjeni uredbi (EZ) br. 1924/2006 i (EZ) br. 1925/2006 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Komisije 87/250/EEZ, Direktive Vijeća 90/496/EEZ, Direktive Komi-

¹ Lidija Dergestin Bačun, dipl. ing., viša stručna suradnica; dr. sc. Tina Lešić, znanstvena suradnica; dr. sc. Nina Kudumija, znanstvena suradnica; dr. sc. Ana Vulić, viša znanstvena suradnica, prof. dr. sc. Jelka Pleadin, znanstvena savjetnica u trajnom izboru, Hrvatski veterinarski institut, Laboratorij za analitičku kemiju, Savska cesta 143, 10000 Zagreb, Hrvatska

*autor za korespondenciju: pleadin@veinst.hr

sije 1999/10/EZ, Direktive 2000/13/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Komisije 2002/67/EZ i 2008/5/EZ i Uredbe Komisije (EZ) br. 608/2004 (Uredba br. 1169/2011) su sve informacije koje se odnose na hranu, a dostupne su krajnjem potrošaču putem etiketa, drugog popratnog materijala ili na neki drugi način, uključujući sredstva moderne tehnologije ili verbalne komunikacije.

U nastojanju proizvođača da privuku kupce, a prije donošenja Uredbe br. 1169/2011, na pretpakiranim proizvodima nalazile su se informacije koje su ponekad bile zbunjujuće za potrošače. Također, mnogi potrošači žalili su se na mali font slova te zbog toga nisu bili u mogućnosti pročitati deklaraciju. Od 2011. godine, kada je donesena Uredba br. 1169/2011, te od početka njene primjene 13. prosinca 2014., dogodile su se značajne izmjene po pitanju označavanja proizvoda. Na području Europske Unije postignuta je ujednačenost i preglednost deklaracije na pretpakovinama čime je potrošačima zajamčeno pravo na informacije o hrani koju konzumiraju.

Cilj ovog rada je dati pregled zakonodavstva kojeg je potrebno slijediti pri označavanju pretpakiranih prehrambenih proizvoda koji se stavljaju na tržište te sagledati sukladnost označavanja mesnih proizvoda s zahtjevima zakonodavstva u ovom području.

Svojstva i podjela mesnih proizvoda

Prema definiciji iz Uredbe Europske zajednice br. 853/2004 meso predstavlja jestive dijelove životinja i to goveda, svinja, ovaca i koza, peradi, kunića, zečeva, divljači iz uzgoja i divlje ptice koje se love za prehranu ljudi (Uredba br. 853/2004), a mesni proizvodi su prerađeni proizvodi koji nastaju preradom mesa ili daljnjom preradom tako prerađenih proizvoda, a da je na površini reza vidljivo da proizvod nema više značajke svježeg mesa. Mesni proizvodi moraju biti označeni u skladu s odredbama Uredbe (EU) br. 1169/2011 te Pravilnika o informiranju o nepretpakiranoj hrani (Pravilnik, 2014.). Mesni proizvodi dijele se u dvije skupine: toplinski obrađene mesne proizvode i toplinski neobrađene mesne proizvode (Pravilnik, 2018.).

Toplinski obrađeni mesni proizvodi su proizvodi od različitih vrsta mesa sa ili bez pripadajućih kosti, potkožnog masnog tkiva i kože s dodanim drugim sastojcima. Proizvode se postupcima soljenja ili salamurenja te toplinske obrade pasterizaci-

je ili sterilizacije, a mogu biti podvrgnuti postupku dimljenja. U kategoriju toplinski obrađenih mesnih proizvoda pripadaju: polutrajni suhomesnati proizvodi od jednog komada mesa (dimljena šunka, dimljena lopatica, dimljena pečenica, dimljena vratina, dimljena slanina), polutrajni proizvodi od komada mesa (kuhana šunka), proizvodi od usitnjenog mesa (mesni doručak, pašteta), polutrajne kobasice (hrenovke, šunka u ovitku) (Pravilnik, 2018.).

Toplinski neobrađeni mesni proizvodi su proizvodi od različitih vrsta mesa sa ili bez pripadajućih kosti, potkožnog masnog tkiva i kože, s dodatnim drugim sastojcima. Proizvode se postupcima soljenja, salamurenja te procesima sušenja i zrenja, sa ili bez fermentacije te mogu se podvrgnuti postupku dimljenja. U kategoriju toplinski neobrađenih mesnih proizvoda pripadaju trajni suhomesnati proizvodi (pršut, suha šunka, suha lopatica, suha vratina ili buđola, suha pečenica, suha slanina, panceta) i trajne kobasice (kulen, zimski salama, čajna kobasica, srijemska kobasica) te fermentirane polusuhe kobasice (Pravilnik, 2018.).

Zahtjevi u pogledu kvalitete mesnih proizvoda svakim danom postaju sve veći, predstavljajući jednu od odlučujućih i ključnih uloga za uspjeh u proizvodnji i potrošnji ovih namirnica. Tradicionalni mesni proizvodi ističu se kao kulinarski specijaliteti i predstavljaju vrijedan dio turističko-gastronomске ponude, ali i značajan način prehrane domaćeg stanovništva (Pleadin i sur., 2024.). Mesni proizvodi široko su zastupljena vrsta hrane u prehrani ljudi, kako u svijetu, tako i u Hrvatskoj. Razlog tome su tradicija, poželjan okus, ali i nutritivna vrijednost, posebno tradicionalnih mesnih proizvoda koji su sve više prihvaćeni od strane potrošača (Kos i sur., 2022.; Vulić i sur., 2023.; Kudumija i sur., 2024.). Zbog široke zastupljenosti različitih vrsta mesnih proizvoda u prehrani ljudi, njihovo ispravno označavanje od velikog je značaja za sigurnost potrošača.

Označavanje hrane

Prema Uredbi (EU) br. 1169/2011 obvezne informacije o hrani moraju biti označene na vidljivom mjestu, tako da budu lako uočljive, jasno čitljive i prema potrebi neizbrisive. Kod prakse poštenog informiranja, informacije o hrani ne smiju biti obmanjujuće, a posebno glede karakteristika hrane, njezine prirode, identiteta, svojstava, sastava, količine, roka trajanja, zemlje ili mjesta podri-

jetla te načina proizvodnje (Uredba br. 1169/2011). Proizvođači ponekad navode dobrovoljne informacije, ali one također moraju ispunjavati zahtjeve ove Uredbe. Zahtjevi vezani za dobrovoljne informacije su sljedeći: ne smiju dovoditi potrošača u zabludu; nisu dvosmislene ili zbunjujuće i temelje se na odgovarajućim znanstvenim podacima. Prilikom prezentiranja dobrovoljni navodi ne smiju zauzimati prostor namijenjen obveznim informacijama o hrani.

Obvezni podaci koje treba uključivati deklaracija proizvoda su sljedeći (Uredba br. 1169/2011):

- naziv hrane
- popis sastojaka
- svi sastojci koji uzrokuju alergije ili intoleranciju
- količinu određenih sastojaka ili kategorija sastojaka
- neto količina
- datum minimalne trajnosti: „upotrijebiti do“ ili „najbolje upotrijebiti do“
- posebni uvjeti čuvanja
- uputu za upotrebu ako je potrebno
- naziv i adresu subjekata u poslovanju s hranom iz članka 8. stavka 1.
- navođenje zemlje ili mjesta podrijetla, sukladno članku 26.
- za pića koja sadrže više 1.2 % vol. alkohola, stvarnu alkoholnu jakost po volumenu
- nutritivna deklaracija.

Prezentiranje obveznih podataka definirano je u čl. 13 Uredbe 1169/2011 u kojem se ističe da podaci moraju biti čitljivi, dostupni i prema potrebi neizbrisivi te ni u kojem slučaju ne smiju biti prekriveni, skriveni drugim pisanim ili slikovnim materijalom. Visina slova mora biti jednaka ili veća od 1,2 mm. U slučaju ambalaže ili spremnika površine manje od 80 cm², visina slova mora biti jednaka ili veća od 0,9 mm. Naziv proizvoda i neto količina moraju biti u istom vidnom polju. Svaki subjekt u poslovanju s hranom, pružajući informacije o proizvodu potrošaču, povlači sa sobom i odgovornost za te navode, a naročito informacije o alergenima. Zbog toga je sastavljanje i pregled deklaracije važan postupak prije stavljanja proizvoda na tržište.

Pregled deklaracije mesnih proizvoda

Pregledom pretpakovine prvo što potrošač primijeti je prednja strana proizvoda s nazivom hrane i neto težinom. Naziv hrane mora sadržavati

fizikalno stanje hrane (dimljena, liofilizirana, u prahu, ponovno smrznuta, brzo smrznuta). Na poleđini se najčešće nalazi popis sastojaka kojemu mora prethoditi navod „Sastojci“. Popis sastojaka mora uključivati sve sastojke proizvoda navedene padajućim redoslijedom s obzirom na masu koja je utvrđena u vrijeme njihove upotrebe u proizvodnji. Ukoliko je naziv hrane jednak nazivu sastojaka, navod „Sastojci“ se na proizvodu ne navodi.

Nadalje, potrebno je provjeriti datum minimalne trajnosti koji je naveden kao navod „Najbolje upotrijebiti do: datum“. U Vodiču za označavanje roka trajanja, isti označava vremensko razdoblje tijekom kojeg hrana zadržava svoju sigurnost za upotrebu i i/ili kvalitetu u uvjetima pravilnog transporta, skladištenja i upotrebe (Vodič, 2023.). Navodi „Najbolje upotrijebiti do...“ i „Najbolje upotrijebiti do kraja...“ su povezani s kvalitetom hrane i očekuje se da proizvod u tom razdoblju ne mijenja organoleptička svojstva (izgled, miris, okus).

Nakon isteka toga datuma moguće su promjene u organoleptičkom smislu, ali je proizvod još uvijek siguran za konzumaciju. Navod „Upotrijebiti do...“ koristi se za hranu koja s mikrobiološkog stajališta brzo kvarljiva (svježe meso, riba, svježa tjestenina, svježi sir). Nakon isteka datuma hrana se smatra nesigurnom za konzumaciju. U cilju smanjenja otpada Europska komisija u zadnjih nekoliko godina razmišlja o promijeni naziva „Najbolje upotrijebiti do...“ zbog toga što je taj navod kod potrošača doveo do zablude koja je rezultirala bacanjem takvih namirnica, iako su još uvijek upotrebljive (Sokolić i sur., 2015.). Primjeri trajnih i polutrajnih mesnih proizvoda pri čijem označavanju se koristi pojam „Najbolje upotrijebiti do...“ su: suha šunka, suha vratina, buđola, dimljena pečenica, mortadela, hrenovke, šunka u ovitku. Obvezan podatak na pretpakiranom proizvodu od 13. prosinca 2016. je i nutritivna tablica, koja izgleda i sadrži nutritivne parametre kako je prikazano u tablici 1. Nutritivna tablica može biti prikazana tabličnim ili linearnim prikazom.

Na deklaraciji mesnog proizvoda također moraju biti navedeni svi sastojci koji uzrokuju alergije i intolerancije, a definirani su u Prilogu II Uredbe br. 1169/2011. Ova Uredba definira i da se tvari ili proizvodi koji uzrokuju alergije ili netoleranciju na hranu mogu podijeliti u 14 skupina: žitarice koje sadrže gluten (pšenica, raž, ječam, zob, pir,

Tablica 1. Obavezni podaci nutritivne tablice na pretpakiranom proizvodu (Uredba br. 1169/2011)
Table 1 Mandatory information of the nutrition table on the prepacked product (Regulation No. 1169/2011)

Nutritivna deklaracija/ Nutrition declaration	Vrijednosti / Values*	Jedinica / Unit
Energija / Energy		kJ / kcal
Masti / Fat		g
-od kojih zasićene masne kiseline / of which saturated fatty acids		g
Ugljikohidrati / Carbohydrates		g
-od kojih šećeri / of which sugars		g
Bjelančevine / Proteins		g
Sol / Salt		g

*vrijednosti izražene na 100 g ili 100 mL proizvoda / values expressed on 100 g or 100 mL of the product

kamut); Rakovi i proizvodi od rakova; Jaja; Riba i riblji proizvodi; Kikiriki i proizvodi od kikirikija; Zrna soje i proizvodi od soje osim rafiniranog sojinog ulja i masti; Mlijeko i mliječni proizvodi (uključujući laktozu); Orašasto voće: bademi, lješnjaci, indijski oraščići, brazilski orasi, pekan orasi, makadami-je; Celer injegovi proizvodi; Gorušica i proizvodi od gorušice; Sjeme sezama i proizvodi od sjemena sezama; Sumporni dioksid i sulfiti; Lupina i proizvodi od lupine; Mekušci i proizvodi od mekušaca.

Alergeni moraju biti navedeni na proizvodu na način da su istaknuti drugačijom vrstom pisma od vrste pisma za ostale sastojake npr. gluten (*pšenica/raža/ječam...*) ili *pšenični* gluten ili gluten (*iz pšenice*). Navođenje da proizvod sadrži alergen u tragovima je odgovornost subjekta u poslovanju s hranom zbog sigurnosti hrane te subjekt sam

procjenjuje kada ga treba navoditi. Međutim, još nema harmoniziranog načina navođenja alergena nego se najčešće koristi pojam „može sadržavati“ pa je potom naveden alergen. Svakako, moguća prisutnost mora biti opravdana i ne smije biti zamjena za dobru higijensku praksu.

Na deklaraciji mesnih proizvoda, ukoliko dodana voda čini više od 5% od mase gotovog proizvoda, potrebno je također navesti i podatak o dodanoj vodi. Mesne prerađevine (kobasice, paštete, hrenovke) trebaju imati označenu količinu mesa, dok suhomesnati proizvodi (pršut, šunka, vratina i slanina/panceta) ne trebaju imati navedenu količinu mesa odnosno masnog tkiva. Nadalje, crijevo za kobasice, ukoliko nije jestivo, mora se navesti na deklaraciji (Prilog VI, dio C Uredbe 1169/2011). Obavezno je na deklaraciji navesti zemlju podrije-

Tablica 2. Pregledane deklaracije pretpakiranih proizvoda (N = 418) i utvrđene nesukladnosti u označavanju mesnih proizvoda u razdoblju od 2017. do 2023. godine

Table 2. Reviewed declarations of prepacked products (N = 418) and identified non-compliances in meat product labeling in the period from 2017 to 2023

Godina / Year	Ukupni broj proizvoda / Total number of products	N	Uzorcima mesnih proizvoda / Samples of meat products		
			Udio / Percentage (%)	N nesukladnih / non-compliant*	% nesukladnih / non-compliant*
2017.	67	5	8	2	40
2018.	72	22	31	7	32
2019.	79	23	29	5	22
2020.	70	20	29	3	15
2021.	69	22	32	3	14
2022.	32	12	38	1	8
2023.	29	15	52	1	7

N = ukupan broj pregledanih deklaracija mesnih proizvoda; *uzorcima mesnih proizvoda koji ne udovoljavaju po nekom od kriterija označavanja
 N = total number of reviewed declarations of the meat products; *samples of meat products that do not meet some of the labeling criteria

tla u slučaju ako bi izostavljanje tog podatka moglo dovesti potrošača u zabludu u pogledu stvarne zemlje ili mjesta porijekla hrane, a posebno ako hrana potječe iz druge zemlje odnosno ima drugačije podrijetlo (čl. 26. Uredbe br. 1169/2011). Prema Obavijesti Komisije o primjeni odredbe članka 26. stavka 3. Uredbe (EU) br. 1169/2011 (2020/C32/01) ukoliko su zemlja podrijetla ili mjesto podrijetla navedeni, ali ne odgovaraju podrijetlu glavnog sastojaka hrane, treba navesti zemlju podrijetla ili mjesto podrijetla glavnog sastojaka ili navesti da se zemlja podrijetla ili mjesto podrijetla glavnog sastojaka razlikuju od zemlje podrijetla ili mjesta podrijetla hrane (Obavijest Komisije, 2020.).

Rezultati pregleda deklaracija mesnih proizvoda

U razdoblju od 2017. do 2023. godine u Hrvatskom veterinarskom institutu ukupno je pregledano 418 deklaracija pretpakiranih prehrambenih proizvoda, od čega se 119 odnosilo na mesne proizvode.

U tablici 2. prikazan je broj pregledanih deklaracija u razdoblju od 2017. do 2023. godine te udio uzoraka koji nisu udovoljavali prema nekom od navedenih kriterija označavanja definiranih člankom 9. Uredbe br. 1169/2011, a odnosi se na obvezne podatke koje treba uključivati deklaracija proizvoda.

Ukupno su na pretpakiranim proizvodima mesa i mesnih proizvoda utvrđene 22 nesukladnosti koje su se odnosile na izračun energije (7 pakovina), izostavljanje zemlje podrijetla (5 pakovina),

redosljed navođenja parametara u nutritivnoj deklaraciji (3 pakovine), veličina fonta (3 pakovine) te nepravilno isticanje alergena (2 pakovine) i izostavljanje lota (2 pakovine). Ujedno, tijekom promatranog sedmogodišnjeg razdoblja može se uočiti trend kontinuiranog i značajnog pada broja nesukladnosti u označavanju pretpakiranih mesnih proizvoda, od 2017. godine kada je utvrđeno 40% nesukladno označenih proizvoda, do 2023. godine kada je njihov udio iznosio 7 %.

Zaključak

Republika Hrvatska je ulaskom u Europsku uniju preuzela pravne regulative pa tako i Uredbu br. 1169/2011 o informiranju potrošača. Kako njena obvezna primjena traje deset godina, proizvođači i potrošači prilagodili su se na novi način označavanja pretpakovina. Deklaracije daju bolju preglednost i uvid u sastav proizvoda, nutritivnu vrijednost, podrijetlo proizvoda te prisutnost alergena. Rezultati pregledanih deklaracija mesnih pakovina, koji su obuhvatili razdoblje od 2017. do 2023. godine, pokazuju da su proizvođači uglavnom primijenili sve odrednice označavanja mesnih proizvoda te se s godinama primjene Uredbe uočava trend pada broja nesukladnosti označenih pretpakovina, što je izrazito bitno u pogledu informiranja te zaštite zdravlja odnosno sigurnosti potrošača, primarno u slučaju preosjetljive populacije i kroničnih bolesnika, kao i osiguranja njihovih prava.

Literatura

- [1] Kos, I., J. Pleadin, T. Lešić, L. Dergestin Bačun, T. Polak, I. Vnućec, D. Bendelja Ljoljić, N. Vahčić (2022): Sensory profile and likeability of Croatian traditional dry meat products from different regions. *Meso*, 24 (3) (2022), 238-248. doi: 10.31727/m.24.3.4.
- [2] Kudumija, N., I. Kos, T. Lešić, N. Vahčić, A. Vulić, T. Polak, G. Krešić, I. Vnućec, D. Bendelja Ljoljić, M. Škrivanko (2024): Sensory and Nutritional Characterization of Six Different Types of Croatian Traditional Meat Product: Characterization of Croatian Traditional Meat Products. *J Food Qual ID* 7897786 (2024), 1-17. doi: 10.1155/2024/7897786.
- [3] Ministarstvo poljoprivrede (2014): Pravilnik o informiranju o nepretpakirnoj hrani. *Narodne novine* 144/14.
- [4] Ministarstvo poljoprivrede (2018): Pravilnik o mesnim proizvodima. *Narodne novine* 62/18.
- [5] Ministarstvo poljoprivrede (2023): Vodič za označavanje roka trajanja, 1. izdanje, lipanj 2023., str. 1-31.
- [6] Obavijest Komisije (2020): Obavijest Komisije o primjeni odredaba članka 26. stavka 3. Uredbe (EU) br. 1169/2011 (2020/C 32/01), Europska komisija, Službeni list Europske Unije, C32/1- C32/8.
- [7] Pleadin, J., Ž. Cvetnić, I. Kos, N. Vahčić, I. Vnućec, T. Lešić (2024): Hrvatske autohtone pasmine svinja – Kvaliteta i sigurnost od sirovina do gotovih proizvoda. Cvetnić, Željko (ur.). Zagreb; Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstvenois-traživački i umjetnički radu u Velikoj Gorici, 2024.
- [8] Sokolić, D., S. Kolarić Kravar, M. Batinić Sermek, I. Colić Barić (2015): Razumijevanje informacija na hrani i stav potrošača o bacanju hrane / Sokolić, Darja (ur.). Osijek; Hrvatska agencija za hranu, 2015.
- [9] Uredba (EU) br. 1196/2011 o informiranju potrošača o hrani, izmjeni uredbi (EZ) br. 1924/2006 i (EZ) br. 1925/2006 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Komisije 87/250/EEZ, Direktive Vijeća 90/496/EEZ, Direktive Komisije 1999/10/EZ, Direktive 2000/13/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Komisije 2002/67/EZ i 2008/5/EZ i Uredbe Komisije (EZ) br. 608/2004. Službeni list Europske Unije, 15/Sv. 20, 168-213.

- [10] Uredba (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. o utvrđivanju općih načela i uvjeta zakona o hrani te utvrđivanju postupaka u području sigurnosti hrane. Službeni list Europske unije 15/Sv. 7, 91-114.
- [11] Uredba (EZ) br. 853/2004 Europskog parlamenta i vijeća od 29. travnja 2004. o utvrđivanju određenih higijenskih pravila za hranu životinjskog podrijetla. Službeni list Europske unije. 03/Sv. 11, 3-63.
- [12] Vulić, A., N. Kudumija, T. Lešić, J. Pleadin (2023): Nutritional quality of selected Croatian traditional dry-fermented sausages. Meat Techn., 64 (2) (2023), 52-57.

Dostavljeno/Received: 04.02.2025.

Prihvaćeno/Accepted: 31.03.2025.

Labeling of foodstuffs with reference to meat products

Abstract

After the Republic of Croatia joined the European Union, Regulation (EU) No. 1169/2011 on the provision of information to consumers began to apply at the end of 2014, and during the past ten years of its application, significant changes have occurred in the field of labelling of prepackaged food products. Uniformity and transparency of the declaration for different types of food has been achieved, including for meat products, thus guaranteeing consumers the right to information about the food they consume. The results of the declarations of meat products inspected by the Croatian Veterinary Institute during the period from 2017 to 2023 show that producers have generally applied all the provisions relating to the labelling of meat products. Over the years of application of the aforementioned Regulation, a trend of a significant decrease in the number of non-compliances in the labeling of pre-packaged meat products has been observed, from 2017, when 40% of non-compliant labeled products were found, to 2023, when 7% were found to be non-compliant. Correct labeling of foodstuffs is of great importance for the protection of human health, that is, for their safety, primarily in the case of hypersensitive populations and populations suffering from chronic diseases, and also for ensuring consumer rights.

Keywords: prepackaged food products, consumer information, declaration, labeling of meat products, consumer safety

Kennzeichnung von Lebensmitteln am Beispiel von Fleischerzeugnissen

Zusammenfassung

Nachdem die Republik Kroatien der Europäischen Union beigetreten ist, gilt seit Ende 2014 die Verordnung (EU) Nr. 1169/2011 über die Information der Verbraucher, und in den vergangenen zehn Jahren ihrer Anwendung haben sich im Bereich der Kennzeichnung von vorverpackten Lebensmitteln bedeutende Veränderungen ergeben. Es wurde eine einheitliche und transparente Deklaration für verschiedene Arten von Lebensmitteln erreicht, auch für Fleischerzeugnisse, wodurch das Recht der Verbraucher auf Informationen über die von ihnen konsumierten Lebensmittel gewährleistet wird. Die Ergebnisse der Deklarationen von Fleischerzeugnissen, die vom kroatischen Veterinäramt im Zeitraum von 2017 bis 2023 kontrolliert wurden, zeigen, dass die Erzeuger im Allgemeinen alle Bestimmungen über die Kennzeichnung von Fleischerzeugnissen eingehalten haben. In den Jahren, in denen die oben genannte Verordnung angewandt wird, ist ein deutlicher Rückgang der Zahl der Verstöße bei der Etikettierung von vorverpackten Fleischerzeugnissen zu beobachten, und zwar von 2017, als 40 % der nicht vorschriftsmäßig etikettierten Erzeugnisse festgestellt wurden, bis 2023, als 7 % als nicht vorschriftsmäßig eingestuft wurden. Die korrekte Kennzeichnung von Lebensmitteln ist von großer Bedeutung für den Schutz der menschlichen Gesundheit, d. h. für ihre Sicherheit, vor allem bei überempfindlichen und chronisch kranken Bevölkerungsgruppen, sowie für die Wahrung der Verbraucherrechte.

Schlüsselwörter: vorverpackte Lebensmittel, Verbraucherinformation, Deklaration, Kennzeichnung von Fleischerzeugnissen, Verbrauchersicherheit

Etiquetado de productos alimenticios con referencia a productos cárnicos

Resumen

Tras la adhesión de la República de Croacia a la Unión Europea, a finales de 2014 comenzó a aplicarse el Reglamento (UE) N.º 1169/2011 relativo a la información alimentaria facilitada al consumidor. Durante los diez años de su aplicación, se han producido cambios significativos en el ámbito del etiquetado de productos alimenticios envasados, incluidos los productos cárnicos. Se ha logrado la uniformidad y transparencia de las declaraciones para diferentes categorías de alimentos, garantizando así el derecho de los consumidores a estar informados sobre los alimentos que consumen. Los resultados de las inspecciones de etiquetado de productos cárnicos realizadas por el Instituto Veterinario de Croacia entre 2017 y 2023 muestran que los elaboradores han aplicado, en términos generales, todas las disposiciones relativas al etiquetado de productos cárnicos. A lo largo de los años de implementación del citado Reglamento, se ha observado una tendencia de disminución significativa en el número de incumplimientos en el etiquetado de productos cárnicos envasados: en 2017 se detectó un 40% de productos mal etiquetados, mientras que en 2023 la cifra descendió al 7%. El correcto etiquetado de los productos alimenticios resulta de vital importancia para la protección de la salud pública, es decir, para la seguridad alimentaria, especialmente en el caso de poblaciones sensibles o afectadas por enfermedades crónicas, y asimismo para la garantía de los derechos del consumidor.

Palabras claves: productos alimenticios envasados, información al consumidor, declaración, etiquetado de productos cárnicos, seguridad alimentaria del consumidor

Etichettatura degli alimenti con particolare riferimento ai prodotti a base di carne

Riassunto

Dopo l'ingresso della Repubblica di Croazia nell'Unione Europea, a partire dalla fine del 2014, ha iniziato ad applicarsi il Regolamento (UE) n. 1169/2011 relativo alla fornitura di informazioni sugli alimenti ai consumatori. Nel corso del decennio successivo alla sua attuazione, si sono verificate modifiche significative nell'ambito dell'etichettatura degli alimenti preimballati. È stata raggiunta un'armonizzazione e una maggiore chiarezza delle informazioni riportate in etichetta per diverse categorie di prodotti alimentari, compresi i prodotti a base di carne, garantendo così al consumatore il diritto ad un'informazione chiara, comprensibile e accurata sui prodotti che consuma. I risultati delle analisi delle etichette dei prodotti a base di carne effettuate presso l'Istituto Veterinario Croato nel periodo 2017–2023 dimostrano che i produttori hanno, in larga misura, rispettato tutte le disposizioni pertinenti in materia di etichettatura dei prodotti a base di carne. Con il passare degli anni e l'applicazione continuativa del suddetto Regolamento, si osserva una tendenza significativa alla diminuzione delle non conformità riguardo all'etichettatura dei prodotti a base di carne preimballati: dal 40% di prodotti non conformi rilevati nel 2017 si è passati al 7% nel 2023. Una corretta etichettatura degli alimenti riveste un'importanza fondamentale per la tutela della salute pubblica e per la sicurezza alimentare, soprattutto per i soggetti vulnerabili, come le persone affette da allergie, intolleranze o patologie croniche. Al tempo stesso, essa rappresenta uno strumento essenziale per la tutela dei diritti dei consumatori.

Parole chiave: alimenti preimballati, informazione al consumatore, etichetta, etichettatura dei prodotti a base di carne, sicurezza del consumatore